29/10/2020

Η προσφορά της εκκλησίας στα χρόνια της κατοχής

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Η Εκκλησία την περίοδο της Κατοχής -όπως αναφέρεται και στην έκδοση του Κλάδου Εκδόσεων Επικοινωνιακής και Μορφωτικής Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος «Μνήμες και Μαρτυρίες από το ’40 και την Κατοχή», πρόσφερε πολλά και πλήρωσε με το αίμα των απλών κληρικών. Την ίδια στιγμή αρχιεπίσκοποι και μητροπολίτες έδιναν τη δική τους μάχη για την επιβίωση του λαού.

Ο κλήρος στο μέτωπο

Όταν κηρύχτηκε ο πόλεμος, η Ιερά Σύνοδος έστειλε στο μέτωπο εκατοντάδες κληρικούς, ενώ προετοίμαζε πνευματικά όσους αναχωρούσαν για αυτό. Η απόφαση να σταλούν κληρικοί στο μέτωπο είχε και θύματα:

– Ο παπαδάσκαλος Δημήτριος Βαστάκης είναι από τους κληρικούς που κατά την περίοδο του πολέμου και της Κατοχής στο Μεγάλο Χωριό Ευρυτανίας συμμετείχε

στην αντιστασιακή ομάδα «Βύρωνες». Σε ένα μπλόκο το 1942 την περιοχή συνελήφθη, βασανίστηκε απάνθρωπα και εκτελέστηκε. Λίγο πριν, οι Ιταλοί είχαν σκοτώσει τη γυναίκα του και τα τέσσερα παιδιά του.

– Στα Καλάβρυτα, το 1943, οι Γερμανοί εκτέλεσαν τον ιερέα των Ρωγών, Χρήστο Κανελλόπουλο, ο οποίος, διαισθανόμενος τον κίνδυνο, κάλεσε τους συγχωριανούς του να συγχωρέσουν ο ένας τον άλλον.

Τότε οι Γερμανοί είχαν εκτελέσει και τους μοναχούς του Μεγάλου Σπηλαίου.

Το μαρτυρικό συναξάρι

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της Εκκλησίας της Ελλάδος, οι κληρικοί σε κάθε μητρόπολη πλήρωσαν με τη ζωή τους τη δράση τους. Ακολουθούν κάποια περιστατικά που έχουν καταγραφεί για τους κληρικούς που έχασαν τη ζωή τους την περίοδο του πολέμου και της Κατοχής:

Αρχιεπισκοπή

– Ιεροδιάκονος Ιωακείμ Μπεζεντές, μοναχός της Μονής Πετράκη. Εκτελέστηκε από τους Γερμανούς γιατί περιέθαλψε τραυματίες.

Μητρόπολη Αιτωλίας και Ακαρνανίας

– Ιάκωβος Μαυροκέφαλος, μοναχός. Εκτελέστηκε στη Βόνιτσα Αιτωλοακαρνανίας από Γερμανούς με την κατηγορία ότι συνεργαζόταν με τους αντάρτες.

Μητρόπολη Αλεξανδρουπόλεως

– Ευστράτιος Παπανικολάου, ιερέας στη Σαμοθράκη. Πέθανε το 1943, όταν οι Βούλγαροι μπήκαν στο σπίτι του.

Μητρόπολη Αργολίδος

– Ο Αρχιμανδρίτης Ιερόθεος Μπαζιώτης, δημοδιδάσκαλος και εφημέριος στον ναό του Αγίου Νικολάου Ναυπλίου. Επιστρατεύθηκε (!) και τοποθετήθηκε ως υπολοχαγός στο 670 Σύνταγμα Πεζικού. Λίγο αργότερα, στις 12 Ιουνίου 1940, έπεσε νεκρός στη μάχη του Πόγραδετς.

Μητρόπολη Άρτης

– Ζώης Δημητρίου, ιερέας. Καταγόταν από το Κομμένο Άρτας και εκτελέστηκε τον

Αύγουστο του 1943 με άλλους 324 κατοίκους του χωριού.

Εκτός του παπα-Ζώη, εκτελέσηκαν οι ιερείς:

Λάμπρος Σταμάτης. Οι Γερμανοί τον εκτέλεσαν στον περίβολο του ναού, καθώς κρατούσε το Ευαγγέλιο στα χέρια. Επίσης, εκτέλεσαν τη γυναίκα του και τα δύο παιδιά του, ενός και έξι χρόνων.

– Βασίλειος Τσουπράς, ιερέας στον Άγιο Γεώργιο Σελάδων στην Άρτα. Εκτελέστηκε το 1943 σε αντίποινα για σαμποτάζ κατά των Γερμανών.

– Χρήστος Θεοχάρης, ιερέας. Σκοτώθηκε το 1943 κατά τον βομδαρδισμό του χωριού Βουλγαρέλι της Άρτας.

Μητρόπολη Βεροίας

– Νεόφυτος Κιομουτζίδης, ιερέας του χωριού Πλατύ Βέροιας. Τον Νοέμβριο του 1943 οι Βούλγαροι κατακραούργησαν αυτόν και τη σύζυγό του και πέταξαν τα ακέφαλα πτώματα στον ποταμό Λουδία.

Μητρόπολη Γόρτυνος

– Χρήστος Μαυραγάνης, ιερέας της μητρόπολης Γόρτυνος. Εκτελέστηκε το 1944 από τους Γερμανούς γιατί βοηθούσε πατριώτες.

Μητρόπολη Γρεβενών

– Νικόλαος Γκιάτας, ιερέας του χωριού Κηπουργό Βοίου. Στις 4 Ιουλίου του 1944 συνελήφθη από τους Γερμανούς, οι οποίοι τον έκαψαν ζωντανό.

– Αναστάσιος Πλιαχούρης, ιερέας στις Μηλιές Μετσόβου. Σφαγιάστηκε από τους Γερμανούς το 1943.

– Οι Γερμανοί και Βούλγαροι στρατιώτες στις Κυδωνιές Γρεβενών το 1944 συνέλαβαν και κατακρεούργησαν τον ιερέα Αθανάσιο Τόσκα.

Μητρόπολη Δημητριάδος

– Νικόλαος Βελαλής, ιερέας στη Μαυροράχη Μαγνησίας. Οι Γερμανοί τον συνέλαβαν και, αφού τον βασάνισαν άγρια, τον φυλάκισαν. Πέθανε στις φυλακές τον Σεπτέμβριο του 1944.

– Κωνσταντίνος Ζιώγας, ιερέας. Εκτελέστηκε στη Λάρισα από Ιταλούς του 1944.

– Κωνσταντίνος Πανταζής, ιερέας στην Κερασιά Μαγνησίας. Οι Γερμανοί τον έκαψαν ζωντανό το 1944, σε ηλικία 80 χρόνων.

– Χαράλαμπος Παπαδόπουλος, ιερέας στο Βελεστίνο. Εκτελέστηκε το 1943 από τους Γερμανούς.

– Γεώργιος Αλεξιάδης, ιερέας στο χωριό Κοκκινόγεια της Δράμας. Εκτελέστηκε τον Σεπτέμβριο του 1941 από Βουλγάρους στρατιώτες.

Μητρόπολη Δράμας

– Στυλιανός Γρίππας, ιερέας στο χωριό Νικηφόρος της Δράμας. Οι Βούλγαροι τον εκτέλεσαν τον Οκτώβριο του 1941. Όταν τον ρώτησαν εάν είναι Έλληνας ή Βούλγαρος, είχε απαντήσει: «Είμαι Έλλην ιερεύς».

– Δανιήλ Θάσιος, μοναχός της μονής Εικοσιφοινίσσης. Τον Σεπτέμβριο του 1941 οι Βούλγαροι τον συνέλαβαν κοντά στο χωριό Παλαιοχώρι Παγγαίου, τον βασάνισαν και στη συνέχεια τον εκτέλεσαν.

– Ιωάννης Ηλιάδης, ιερέας. Ξυλοκοπήθηκε μέχρι θανάτου από τους Γερμανούς στο χωριό Πλατανιάς τον Αύγουστο του 1943.

– Σάββας Καραγιαννίδης, ιερέας. Εκτελέστηκε στο χωριό Ψηλή Ράχη Δράμας από Βουλγάρους στρατιώτες το 1941.

– Αναστάσιος Καρυπίδης, εφημέριος στο χωριό Πλατινόφυλλο Παγγαίου. Θανατώθηκε το 1942 από τον Βούλγαρο πρόεδρο της κοινότητας!

– Ιάκωβος Κορυφίδης, ιερέας στα Κύργια Δράμας. Εκτελέστηκε από Βουλγάρους στρατιώτες τον Σεπτέμβριο του 1941.

– Άνθιμος Παπαδόπουλος, ιερέας στην κοινότητα Σιταγρών της Δράμας. Τον Σεπτέμβριο του 1941, ενώ προσπαθούσε να βοηθήσει τους συγχωριανούς του να σωθούν, πυροβολήθηκε από Βουλγάρους στρατιώτες.

– Ιωάννης Πασχαλίδης, ιερέας. Συνελήφθη κοντά στο χωριό Λατικός της Δράμας τον Σεπτέμβριο του 1941 από Βουλγάρους οι οποίοι τον ξυλοκόπησαν άγρια και τον φυλάκισαν, με αποτέλεσμα να πεθάνει λίγο αργότερα.

– Σωφρόνιος, μοναχός της μονής Εικοσιφοινίσσης. Εκτελέστηκε τον Οκτώβριο του 1941 από τους Βουλγάρους στη μονή.

– Χρυσόστομος Τοπάσης, αρχιμανδρίτης, μοναχός στη μονή Εικοσιφοινίσσης. Συνελήφθη τον Σεπτέμβριο του 1942 από Βουλγάρους, οι οποίοι τον έστειλαν κρατούμενο στη Βουλγαρία. Πέθανε λόγω κακουχιών δύο χρόνια αργότερα.

Μητρόπολη Δρυινουπόλεως

– Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση του στρατιωτικού ιερέα Χρυσόστομο Τσοκώνα. Ο Χρυσόστομος βρέθηκε στο Κεράσοβο Πωγωνίου στην Ήπειρο. Για να μην ξυπνήσει τους στρατιώτες που κοιμούνταν σε ένα εκκλησάκι, έμεινε έξω, άλλα όταν ξημέρωσε μια βόμβα τον βρήκε και τον σκότωσε.

– Γεώργιος Κιτσώνης, εφημέριος του Αγίου Κοσμά στο Κεφαλόβρυσο Πωγωνίου Ιωαννίνων. Συνελήφθη από τους Γερμανούς τον Ιούλιο του 1943, οι οποίοι τον έκαψαν ζωντανό μαζί με άλλους 22 κατοίκους του χωριού.

Μητρόπολη Εδέσσης

– Ιωάννης Καρδάμης, ιερέας στον Άγιο Νικόλαο Μανδάλου στην Έδεσσα. Συνελήφθη τον Μάρτιο του 1944 στα Γιαννιτσά, φυλακίστηκε και εκτελέστηκε.

– Κωνσταντίνος Μώραλης, εφημέριος του ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Εδέσσης. Τον Ιούλιο του 1944 συνελήφθη, οδηγήθηκε στα τοπικά γραφεία της Γκεστάπο, όπου βασανίστηκε σκληρά, με αποτέλεσμα να αντιδράσουν δυναμικά οι κάτοικοι. Αυτό ανάγκασε τους Γερμανούς να μεταφέρουν τον κρατούμενο στη Σκύδρα, όπου και τον εκτέλεσαν.

Μητρόπολη Ελασσόνος

– Δημήτριος Ευαγγέλου, εφημέριος στο χωριό Δομένικο. Εκτελέστηκε τον Φεβρουάριο του 1943 μαζί με άλλους 116 κατοίκους του χωριού, σε αντίποινα για τον θάνατο δύο Ιταλών στρατιωτών.

– Σακελάριος Μπαζακογιάννης, Αναστάσιος Σπανός, εφημέριοι στην Τσαριτσάνη. Εκτελέστηκε τον Μάρτιο του 1943, γιατί αρνήθηκαν να υποδείξουν τα κρησφύγετα των ανταρτών.

– Νεόφυτος Σάρρος, μοναχός της Μονής Ολυμπιωτίσσης και ιερέας στην Ελασσόνα. Συνελήφθη ως κατάσκοπος από τους Γερμανούς και εκτελέστηκε στον

Σεπτέμβριο του 1943.

Μητρόπολη Ελευθερουπόλεως

– Παράσχος Κυρκούδης, ιερέας στη μονή Εικοσιφοινίσσης. Πέθανε στο νοσοκομείο Καβάλας δηλητηριασμένος από Βουλγάρους.

Μητρόπολη Ζιχνών και Νευροκοπίου

– Γεώργιος Γρηγοριάδης, ιερέας στην κοινότητα Λευκοθέας. Οι Βούλγαροι τον συνέλαβαν τον Σεπτέμβριο του 1941 και στον δρόμο για τη Αλιστράτη τον εκτέλεσαν μαζί με άλλους πατριώτες.

– Ελευθέριος Ιωσηφίδης, ιερέας. Συνελήφθη τον Σεπτέμβριο του 1941 στο χωριό Καλό Αγρό Δράμας από τους Βουλγάρους και βασανίστηκε μέχρι θανάτου.

– Σάββας Προδρόμου, εφημέριος στον Βαθύτοπο Νευροκοπίου. Ήταν ενεργό μέλος αντιστασιακών ομάδων, συνελήφθη και εκτελέστηκε από Βουλγάρους τον Σεπτέμβριο του 1944.

– Παντελεήμων Σαρασίδης, εφημέριος της κοινότητας Νέας Φυλής. Σκοτώθηκε σε μάχη με τους Βουλγάρους τον Ιούλιο του 1944.

Μητρόπολη Ηλείας

– Δημήτριος Κουφόπουλος, ιερέας. Συνελήφθη από τους Ιταλούς και πέθανε από τα βασανιστήρια.

Μητρόπολη Θεσσαλιώτιδος

– Χρήστος Οικονόμου, εφημέριος στο Μουζάκι Καρδίτσας. Εκτελέστηκε από τους Γερμανούς τον Οκτώβριο του 1943.

– Δημήτριος Παπαγρηγορίου, ιερέας στο χωριό Μεσενικόλα. Εκτελέστηκε από τους Γερμανούς τον Νοέμβριο του 1943.

– Αχιλλέας Παπαποστόλου, ιερέας της ενορίας Πασά-Μαγούλας Φαρσάλων. Συνελήφθη από ιταλούς τον Σεπτέμβριο του 1943 και εκτελέστηκε με την κατηγορία ότι βοηθούσε αντάρτικες ομάδες.

– Απόστολος Παπαθεοδώρου. Εκτελέστηκε από τους Ιταλούς τον Μάρτιο του 1943.

Μητρόπολη Θηβών και Λεβαδείας

– Τον Ιούνιο του 1944 στο μαρτυρικό Δίστομο βρήκε τραγικό τέλος ο ιερέας Σωτήρης Ζήσης, καθώς πυροβολήθηκε εν ψυχρώ από Γερμανούς στρατιώτες. Εκείνη την ημέρα μια σφαίρα βρήκε στο κεφάλι και την κόρη του Μαργαρίτα –μωρό ήταν– την ώρα που βύζαινε.

– Δημήτριος Παπαβασιλείου, ιερέας στο χωριό Προσήλιο Παρνασίδος. Συνελήφθη από τους Ιταλούς, κλείστηκε σε στρατόπεδο συγκέντρωσης, βασανίστηκε και πέθανε το 1942.

Μητρόπολη Ιωαννίνων

– Σωτήριος Δερδεμέζης, ιερέας στην κοινότητα Δερβιζιάνων. Είχε βοηθήσει πολλούς κυνηγημένους, αλλά τον Ιούλιο του 1943, όταν οι Ιταλοί βομβάρδισαν το χωριό, όπου ήταν το αρχηγείο του ΕΔΕΣ, σκοτώθηκε την ώρα που βοηθούσε τραυματίες.

– Νικόλαος Δημητρίου, ιερέας. Οι Γερμανοί τον πήραν όμηρο και τον εκτέλεσαν στο χωριό Κλεισούρα, στα όρια των νομών Ιωαννίνων και Πρεβέζης.

– Ευθύμιος Ιωάννου, ιερέας της κοινότητας Λάλιζας Ιωαννίνων. Εκτελέστηκε από τους Γερμανούς τον Ιούλιο του 1943.

– Νικόλαος Κατσίκης, ιερέας στο χωριό Γρεβενήτι Ιωαννίνων. Τον Ιανουάριο του 1943 συνελήφθη από τους Γερμανούς, οι οποίοι τον βασάνισαν μέχρι θανάτου.

– Γεώργιος Κοντός, ιερέας στην κοινότητα Ανατολή. Τον Οκτώβριο του 1943 τον συνέλαβαν οι Γερμανοί και τον εκτέλεσαν. Είχε μείνει μόνος του στο χωριό, με σκοπό να παρακαλέσει τους κατακτητές να μην το καταστρέψουν.

– Αναστάσιος Παπαβασιλείου, ιερέας στην κοινότητα Γριμπόβου Ιωαννίννων. Εκτελέστηκε από τους Γερμανούς τον Νοέμβριο του 1942.

– Γεώργιος Σιούλης, ιερέας στην κοινότητα Αγίας Αναστασίας Ιωαννίνων. Συνελήφθη από τους Γερμανούς, οι οποίοι τον έκαψαν ζωντανό μαζί με άλλους ενορίτες τον Ιούλιο του 1943.

Μητρόπολη Καλαβρύτων

– Οι μοναχοί της Μονής Μεγάλου Σπηλαίου Θεόκλητος Αναστασόπουλος,

Καλλιόπιος Ασημακόπουλος, Ηλίας Ατσάρης, Ιωάννης Βελούσης, Γεννάδιος Βουρλής, Ανδρέας Γιαννακλής, Ανανίας Θεοφυλακτόπουλος, Ιγνάτιος Ιωάννου, Γεράσιμος Καβουρτζής, Γαβριήλ Κότσυφας, Ιωάννης Μηλιάκης, Κωνσταντίνος Νταφαλιάς, Γρηγόριος Οικονόμου και Νικόλαος Πάτσιος εκτελέστηκαν από τους Γερμανούς στις 8 Δεκεμβρίου του 1943.

– Οι μοναχοί της Αγίας Λαύρας Κωνσταντίνος Αντωνόπουλος, Νεόφυτος Αρφάνης, Αγαθάγγελος Ασημακόπουλος, Παρθένιος Λουκόπουλος, Βασίλειος Νασιόπουλος, Δωρόθεος Παπαδημητρίου, Αμβρόσιος Παπαρρηγόπουλος, Νικόλαος Σπυρόπουλος, Ευθύμιος Χρυσανθακόπουλος και ακόμα τρεις, των οποίων τα στοιχεία δεν είναι γνωστά, εκτελέστηκαν στις 13 Δεκεμβρίου του 1943 από τους Γερμανούς.

– Παναγιώτης Δημόπουλος, ιερέας στα Καλάβρυτα. Εκτελέστηκε στις 13 Δεκεμβρίου.

– Αργύριος Σούκας, ιερέας στο χωριό Παγκράτιο. Εκτελέστηκε τον Ιούλιο του 1944.

– Χρήστος Κανελλόπουλος, ιερέας των Ρωγών. Θανατώθηκε στις 13 Δεκεμβρίου του 1943.

– Θεόδωρος Παπαγεωργίου, ιερέας στον ναό Εισοδίων της Θεοτόκου στο Αίγιο. Εκτελέστηκε από τους Γερμανούς τον Φεβρουάριο του 1944.

– Παναγιώτης Χαραλαμπόπουλος, ιερέας στο χωριό Αναστάσοβα Καλαβρύτων. Θανατώθηκε τον Ιούλιο του 1944.

Μητρόπολη Καρπενησίου

– Δημήτριος Βαστάκης, ιερέας και δημοδιδάσκαλος στο Μεγάλο Χωριό. Οι Ιταλοί τον έκαψαν ζωντανό τον Δεκέμβριο του 1942.

– Νικόδημος Ραφτογιάννης, μοναχός της Μονής Προυσσού. Συνελήφθη τον Αύγουστο του 1943 και απαγχονίστηκε στην πλατεία του Καρπενησίου.

Μητρόπολη Καστοριάς

– Ανδρέας Αθανασίου, ιερέας. Συνελήφθη ως κατάσκοπος, βασανίστηκε και πέθανε τον Μάιο του 1943.

– Άνθιμος Γαλάνης, ιερέας στο χωριό Κωσταράζι. Εκτελέστηκε από τους Γερμανούς τον Ιούλιο του 1943.

– Δαμιανός Καράκωστας, εφημέριος στον Γράμμο, Συνελήφθη από τους Γερμανούς

τον Δεκέμβριο του 1941, μεταφέρθηκε στις φυλακές της Ιταλίας Βοκάμπολο Ρόκα και πέθανε από τις κακουχίες τον Νοέμβριο του 1943.

– Κωνσταντίνος Κούτσας, ιερέας στο χωριό Νυμφαίο. Είχε δημιουργήσει παιδικά συσσίτια και είχε αναπτύξει πλούσια κοινωνική δράση. Βούλγαροι τον κατέδωσαν στους Γερμανούς, οι οποίοι τον εκτέλεσαν πριν καν τελειώσει τη Θεία Λειτουργία.

– Γεώργιος Μήτρας, ιερέας στο χωριό Κλεισούρα. Εκτελέστηκε μαζί με τη σύζυγό του τον Απρίλιο του 1944.

– Μηνάς Παπαδόπουλος, ιερέας στο χωριό Νίκη. Σκοτώθηκε σε μάχη κατά των Ιταλών στο χωρίο Σπήλαια τον Ιούλιο του 1943.

– Απόστολος Παπανικολάου, ιερέας στο Λέχοβο. Συνελήφθη για τη δράση του, μεταφέρθηκε στη Θεσσαλονίκη και εκτελέστηκε τον Ιούλιο του 1943.

– Χρήστος Παπαχρήστου, ιερέας στην Ιεροπηγή. Συνελήφθη, μεταφέρθηκε στο Άργος Ορεστικό και εκτελέστηκε τον Μάρτιο του 1943.

Μητρόπολη Κερκύρας

– Σεβαστιανός Νικοκάβουρας, ιερέας στο χωριό Σφακερά. Συνελήφθη με την κατηγορία ότι περιέθαλπε Ιταλούς, μεταφέρθηκε στα Γιάννικα και εκτελέστηκε τον Νοέμβριο του 1943.

– Αλέξανδρος Περδικομάτης, ιερέας στο χωριό Κανακάδες. Συνελήφθη και μεταφέρθηκε στα Γιάννινα. Από εκεί στις φυλακές Στάιν της Αυστρίας. Εκτελέστηκε κατά την κατάρρευση της Γερμανίας, τον Απρίλιο του 1945.

Μητρόπολη Κατερίνης

– Κωνσταντίνος Τσιτσιρίκος, αρχιμανδρίτης, εφημέριος στον Άγιο Δημήτριο Λιτοχώρου. Κάηκε ζωντανός από τους Γερμανούς τον Ιούλιο του 1943.

Μητρόπολη Λάρισας

– Χαράλαμπος Παπαδόπουλος. Συνελήθφη από τους Γερμανούς και εκτελέστηκε τον Σεπτέμβριο του 1943.

Μητρόπολη Μαντινείας

– Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος, ιερέας. Συνελήφθη και εκτελέστηκε από τους

Γερμανούς, αφού πρώτα βασανίστηκε, τον Μάρτιο του 1944.

Μητρόπολη Κομοτηνής

– Γεώργιος Βουλγαράκης. Συνελήφθη από Βουλγάρους, οι οποίοι τον δηλητηρίασαν τον Δεκέμβριο του 1942.

– Βαγιάνης Εμμανουηλίδης, ιερέας στο χωριό Συκοράχη του Έβρου. Καλούσε τους πιστούς να μη δηλώνουν ότι είναι Βούλγαροι, συνελήφθη και πέθανε τον Ιούνιο του 1944.

– Δημήτριος Καβάζης, ιερέας στον Άγιο Γεώργιο Κρωβύλης. Συνελήφθη και σφάχτηκε από τους Βουλγάρους.

– Θεόδωρος Παπαδόπουλος, ιερέας του χωριού Αίγειρος. Αν και κατάκοιτος, κακοποιήθηκε από τους Βουλγάρους και πέθανε τον Ιούνιο του 1941.

Μητρόπολη Μεσσηνίας

– Χρήστος Αναστασόπουλος, ιερέας. Φονεύτηκε από νάρκη που είχαν τοποθετήσει οι Ιταλοί τον Σεπτέμβριο του 1943.

– Μιχαήλ Γεωργακόπουλος, ιερέας του ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Οιχαλίας. Κατέφυγε στο βουνό για να μη συλληφθεί, αλλά γύρισε όταν αρρώστησε, με αποτέλεσμα να πέσει στα χέρια των κατακτητών, οι οποίοι, αφού τον βασάνισαν άγρια, τον έριξαν βορά στα σκυλιά, την Πρωτομαγιά του 1944.

– Περικλής Παπαδόπουλος, ιερέας του Κεφαλληνού Ιθώμης. Συνελήφθη από τους Γερμανούς στο Τρίκορφο Μεσσηνίας και εκτελέστηκε.

Μητρόπολη Νεαπόλεως Θεσσαλονίκης

– Ανδρέας Κυριακίδης, ιερέας Νέας Μαγνησίας. Καταδικάστηκε σε φυλάκιση, γιατί έκρυβε Βρετανούς. Πέθανε στις φυλακές τον Σεπτέμβριο του 1942.

– Χρήστος Παπαδόπουλος, ιερέας στη Σταυρούπολη. Στις 10 Σεπτεμβρίου τη νύχτα, Γερμανοί μπήκαν στο σπίτι του και τον εκτέλεσαν εν ψυχρώ.

– Δημήτριος Τομαράς, εφημέριος στον Χορτιάτη. Εκτελέστηκε από τους Γερμανούς στην πλατεία του χωριού, όταν άρχισε να διαμαρτύρεται γιατί οι κατακτητές είχαν συγκεντρώσει τους κατοίκους με σκοπό να τους εκτελέσουν. Μαζί του εκτελέστηκαν και 250 άνδρες και γυναίκες, μεταξύ των οποίων και οι

δύο κόρες του.

Μητρόπολη Νικοπόλεως

– Ανδρέας Παπαγιάννης. Ιερέας του ναού του Αγίου Γεωργίου στο Κάτω Κοτσανόπουλο Πρέβεζας. Συνελήφθη από τους Γερμανούς τον Αύγουστο του 1942 μετά τη Θεία Λειτουργία.

Μητρόπολη Ξάνθης

– Χαρίτων Τερζανίδης, αρχιμανδρίτης, εφημέριος στο χωριό Μαγικό. Ξυλοκοπήθηκε από Βουλγάρους και πέθανε του 1943.

– Γεώργιος Τσιπουρίδης, ιερέας του Αγίου Γεωργίου Ζυγού. Όταν οι Βούλγαροι έμαθαν ότι είχε κάποια κειμήλια, τον ξυλοκόπησαν μέχρι θανάτου, μάλλον το 1942.

– Νικόλαος Χωνευτίδης, ιερέας στο χωριό Λυκοδρόμι. Πέθανε, έπειτα από άγριο ξυλοδαρμό, τον Απρίλιο του 1943.

Μητρόπολη Παραμυθιάς

– Ανδρέας Βασιλείου, ιερέας στο χωριό Καρτέρι Θεσπρωτίας. Εκτελέστηκε από Αλβανούς Τσάμηδες τον Οκτώβριο του 1942.

– Φώτιος Γεωργίου, αρχιμανδρίτης, εφημέριος στο χωριό Τουρκοπάλουκο. Συνελήφθη από τους Γερμανούς, οι οποίοι τον μετέφεραν στα Γιάννινα, όπου πέθανε έπειτα από βασανιστήρια.

– Βασίλειος Ιωάννου, ιερεύς στο χωριό Σίδερη Φιλιατών. Σφάχτηκε από Τσάμηδες στις 15 Ιουνίου του 1942.

– Νικόλαος Ιωάννου, ιερέας στο χωριό Καναλάκι. Σκοτώθηκε από γερμανοαλβανικό απόσπασμα τον Αύγουστο του 1943.

– Σπυρίδων Νούτσης, ιερέας στο χωριό Σπαθαραίοι. Συνελήφθη και κατακρεουργήθηκε από Ιταλούς και Τσάμηδες τον Δεκέμβριο του 1942. Του έκοψαν τα αυτιά και του έβγαλαν τα μάτια ενώ αυτός φώναζε: «Ό,τι και να κάνετε, εδώ είναι Ελλάδα και θα ξανάρθουν Έλληνες».

– Σπυρίδων Παπαθεοδώρου, ιερέας στο χωριό Λεπτοκαρυά. Συνελήφθη από τους Ιταλούς, οι οποίοι τον βασάνισαν μέχρι θανάτου τον Αύγουστο του 1942.

– Χρήστος Τζίμας, ιερέας στο χωριό Μουζακέικα. Σκοτώθηκε σε μάχη κατά τον

Γερμανών και των Τσάμηδων.

– Ευάγγελος Τσαμάτος, ιερέας στον Άγιο Νικόλαο Σιαμετίων. Εκτελέστηκε τον Σεπτέμβριο του 1943 μαζί με άλλους 48 από Γερμανούς και Τσάμηδες.

– Αθανάσιος Χριστοδούλου, ιερέας στο Ζερβοχώρι Παραμυθιάς. Πέθανε τον Νοέμβριο του 1943 έπειτα από άγρια βασανιστήρια στα οποία τον υπέβαλαν Γερμανοί και Τσάμηδες.

Μητρόπολη Πατρών

– Θεοδόσιος Μώκος, μοναχός της Μονής Αγίων Πάντων. Εκτελέστηκε από τους Γερμανούς τον Απρίλιο του 1944, επειδή θεώρησαν ότι συνεργαζόταν με αντάρτες.

Μητρόπολη Κιλικισίου

– Δημήτριος Τζίβας, ιερέας στο χωριό Βάθη. Δολοφονήθηκε τον Οκτώβριο του 1943 από Βουλγάρους ατάκτους.

Μητρόπολη Κοζάνης

– Ιωακείμ Λούλιας, αρχιμανδρίτης ιεροκήρυκας, φέρων τον βαθμό του λοχαγού. Συνελήφθη και μεταφέρθηκε στο στρατόπεδο Παύλου Μελά στη Θεσσαλονίκη τον Ιούλιο του 1943.

– Χρήστος Τσολάκης, ιερεάς στον Άγιο Νικόλαο Σκοτεινών. Εκτελέστηκε από τους Γερμανούς μπροστά στο σπίτι του τον Δεκέμβριο του 1943.

Μητρόπολη Σερρών

– Στέφανος Γκάρμπας, ιερέας του χωριού Αγίου Πνεύματος. Αρνήθηκε να λειτουργήσει στη βουλγαρική γλώσσα και δολοφονήθηκε τον Αύγουστο του 1943.

– Θεοδόσιος Θεοδοσιάδης, εφημέριος στην Πεντάπολη. Ξυλοκοπήθηκε από τους Βουλγάρους και πέθανε το 1943.

– Ευμένιος Παπαδάκης, μοναχός, εφημέριος στο Νεοχώρι. Πέθανε το 1943, έπειτα από άγριο ξυλοδαρμό από Βουλγάρους.

– Ανέστης Παπαναστασίου, ιερέας στο Χομνικό. Δολοφονήθηκε από Βουλγάρους τον Ιούνιο του 1944.

– Κωνσταντίνος Τριανταφυλλίδης, εφημέριος Κουμαριάς και Παραλιμνίου.

Κατακρεουργήθηκε από Βουλγάρους το 1943.

– Δημήτριος Χατζούδης, ιερέας. Εκτελέστηκε από Γερμανούς.

– Ευάγγελος Χριστοφούδης, ιερέας στη Λόμνη Σωχού. Εκτελέστηκε από Βουλγάρους, γιατί αρνήθηκε να λειτουργήσει στη βουλγαρική γλώσσα, μάλλον το 1942.

Μητρόπολη Σιδηροκάστρου

– Δημήτριος Εμμανουήλ, ιερέας. Συνελήφθη επειδή αρνήθηκε να λειτουργήσει στα βουλγαρικά, βασανίστηκε και πέθανε το 1942.

– Ευκλείδης Καραγιάννης, ιερέας. Συνελήφθη από τους Βουλγάρους και μεταφέρθηκε στις φυλακές Σερρών, όπου κατακρεουργήθηκε τον Δεκέμβριο του 1944.

– Ισαάκ Συμεωνίδης, ιερέας. Εκτελέστηκε ύστερα από φρικτά βασανιστήρια από Βουλγάρους στρατιώτες.

Μητρόπολη Σισανίου

– Κωνσταντίνος Βότσαρης, ιερέας στο Βογατσικό. Συνελήφθη από Ιταλούς και εκτελέστηκε μαζί με άλλους 15 συγχωριανούς του, γιατί θεωρήθηκαν αντάρτες, τον Απρίλιο του 1943.

– Δημήτριος Γιωτόπουλος, ιερέας στο Σκαλοχώρι. Εκτελέστηκε από τους κατακτητές στον ναό Γεννήσεως της Θεοτόκου, κατά τη διάρκεια εκκαθαριστικών επιχειρήσεων Γερμανών, Βούλγαρων και Ιταλών.

– Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος, ιερέας στη Λούβρη. Συνεργάστηκε με τους αντάρτες, συνελήφθη και εκτελέστηκε από τους Γερμανούς τον Ιούλιο του 1944.

– Αθανάσιος Παπαχρήστου, ιερέας στο χωριό Πεπονιά. Όταν μπήκαν οι Γερμανοί στο Μικρόκαστρο Σιάτιστας, τον συνέλαβαν και τον εκτέλεσαν στο κεντρικό δρόμο του χωριού τον Ιούλιο του 1944.

– Αντώνιος Χριστόπουλος, εφημέριος της κοινότητας Τριάδος. Κατά την εισβολή γερμανικών στρατευμάτων στο χωριό, συνελήφθη και κλείστηκε σε αχυρώνα, όπου τον έκαψαν ζωντανό.

– Ιωάννης Στεργίου. Συνελήφθη από Γερμανούς και πέθανε ύστερα από άγριο βασανισμό τον Δεκέμβριο του1943.

Μητρόπολη Σταγών και Μετεώρων

– Δημήτριος Κατσαγιάννης. Πέθανε κατά τη σύλληψή του από τους Γερμανούς.

– Χρήστος Παπαϊωάννου, εφημέριος στο χωριό Τρυγώνα. Συνελήφθη τον Οκτώβριο του 1944 με την κατηγορία ότι συνεργαζόταν με αντάρτες, και εκτελέστηκε στην Καλαμπάκα.

– Νεκτάριος Τσουμένης, μοναχός της Μονής Σταγιάδων. Συνελήφθη τον Φεβρουάριο του 1943 και εκτελέστηκε σε αντίποινα από Ιταλούς.

Μητρόπολη Τρίκκης και Σταγών

– Πολυχρόνιος Θεοδοσίου, ιερεύς στο Τσιοτί Τρικάλων. Συνελήφθη σε αντίποινα από τους Ιταλούς και εκτελέστηκε.

– Θεόδωρος Πουλιανίτης, ιερέας στον Πυργετό Τρικάλων. Σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια μάχης Γερμανών με αντάρτες τον Σεπτέμβριο του 1944.

– Αθανάσιος Πούλιος, ιερέας στο χωριό Πεύκη. Συνελήφθη και εκτελέστηκε τον Νοέμβριο του 1943 από Γερμανούς ύστερα από συμπλοκή στον δρόμο Καλαμπάκας-Ιωαννίνων.

Μητρόπολη Τριφυλίας

– Δημήτριος Γεωργακόπουλος, ιερέας. Συνελήφθη από Ιταλούς για την αντιστασιακή του δράση και εκτελέστηκε τον Σεπτέμβριο του 1943.

Μητρόπολη Φθιώτιδος

– Δημήτριος Δημητρέσσας, ιερέας. Θανατώθηκε στο χωριό Πλατύτομο κατά την γερμανική επιδρομή την περιοχή τον Αύγουστο του 1944.

– Δημήτριος Κουτσούμπας, εφημέριος Βελεσιωτών, με πλούσια αντιστασιακή δράση. Συνελήφθη, βασανίστηκε και εκτελέστηκε τον Απρίλιο του 1944.

– Σπυρίδων Ξαρχάς, ιερέας στην Ξυνιάδα. Εκτελέστηκε από τους Γερμανούς τον Ιούλιο του 1944 με την κατηγορία ότι εργαζόταν κατά του Στρατού Κατοχής.

– Δήμος Παναγιωτόπουλος, ιερέας στο Μόδι Λοκρίδος. Συνελήφθη από Ιταλούς, οι οποίοι τον εκτέλεσαν μαζί με τον γιο του τον Αύγουστο του 1942.

– Πανταζής Τσάρας, ιερέας στο χωριό Πελασγία. Εκτελέστηκε σε αντίποινα από τους Γερμανούς τον Ιούλιο του 1943.

– Σωφρόνιος, ηγούμενος της Μονής Αντινίτσης Φθιώτιδος. Θανατώθηκε τη Δευτέρα του Πάσχα, όταν οι Γερμανοί ανατίναξαν το μοναστήρι.

Μητρόπολη Φλώρινας

– Κωνσταντίνος Ελευθεριάδης, ιερέας στον Φτελιώνα Εορδαίας. Συνελήφθη και εκτελέστηκε από τους Βουλγάρους έπειτα από βασανιστήρια τον Μάρτιο του 1944.

– Αθανάσιος Κατσαντώνης, απόγονος του ήρωα που αγωνίστηκε κατά των Τούρκων, ιερέας στο χωριό Κάτω Γραμματικό. Συνελήφθη από τους Γερμανούς μαζί με τη σύζυγό του και εκτελέστηκαν ύστερα από βασανιστήρια τον Απρίλιο του 1944.

– Μάρκος Μητριάδης, ιερέας. Εκτελέστηκε τον Ιούνιο του 1944 από Βουλγάρους στους οποίους αρνήθηκε να τελέσει την Ακολουθία της Ανάστασης στη βουλγαρική γλώσσα.

– Νώε Νόλης, ιερέας. Εκτελέστηκε από τους Βουλγάρους τον Απρίλιο του 1944.

– Χρήστος Σιάνος, ιερέας στο χωριό Πρώτη. Οι Γερμανοί τον εκτέλεσαν στην είσοδο του ναού τον Αύγουστο του 1944.

– Δημήτριος Σταμπουλής, ιερέας στο χωριό Σκοπιά. Απαγχονίστηκε τον Αύγουστο του 1943.

Μητρόπολη Φωκίδος

– Αγαθόνικος Καρούζος, μοναχός της Μονής Προφήτου Ηλιού Παρνασίδος. Συνελήφθη από Ιταλούς και εκτελέστηκε για συμμετοχή στην Αντίσταση τον Φεβρουάριο του 1943.

Μητρόπολη Χαλκίδος

– Ιωάννης Αναστασίου, ιερέας στα χωριά Γαλατσώνα και Γερακιού. Πέθανε τον Οκτώβριο του 1943 έπειτα από άγρια βασανιστήρια που υπέστη από τους Γερμανούς.

Εκκλησία της Κρήτης

– Κωνσταντίνος Αγγελάκης, ιερέας της Μητρόπολης Πέτρας. Εκτελέστηκε από τους Γερμανούς την Πρωτομαγιά του 1943.

– Οι μοναχοί της Μονής Γωνιάς Κισσάμου Παρθένιος Αναγνωστάκης, Γεράσιμος Βρομισιμάκης, Σεραφείμ Μαρινάκης, Γερβάσιος Ντουσάκης και Καλλίνικος Σιδεράκης εκτελέστηκαν την 1η Σεπτεμβρίου του 1941.

– Ανδρέας Βαρδιάμπασης, εφημέριος του χωριού Λειβάδια Μυλοποτάμου. Συνελήφθη και εκτελέστηκε μαζί με άλλους συγχωριανούς του τον Σεπτέμβριο του 1943.

– Συμεών Δρεττουλάκης, μοναχός της Μονής Ασωμάτων Αμαρίου. Εκτελέστηκε μαζί με άλλους πατριώτες τον Αύγουστο του 1944.

– Φώτιος Θεοδοσάκης, αρχιμανδρίτη στον ναό του Αγίου Μηνά στο Ηράκλειο. Συνελήφθη και εκτελέστηκε από τους Γερμανούς τον Ιούνιο του 1941.

– Δαμιανός Καλλέργης, μοναχός της Μονής Αρσανίου της Μητροπόλεως Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου. Συνελήφθη, βασανίστηκε και εκτελέστηκε τον Ιούνιο του 1943.

– Εμμανουήλ Καλέργης, ιερέας στο χωριό Λουτρά. Πήρε μέρος στη Μάχη της Κρήτης, συνελήφθη και εκτελέστηκε μαζί με άλλους 10 ενορίτες του τον Ιούλιο του 1941.

– Εμμανουήλ Κουκουράκης, ιερέας της κοινότητας Πρασέ της Μητρόπολης Κυδωνίας και Αποκορώνου. Οι Γερμανοί τον εκτέλεσαν μαζί με άλλους 26 κατοίκους του χωριού Αλικιανός, τον Ιούλιο του 1941.

– Σπυρίδων Κουντουράκης, εφημέριους του χωριού Έλους της Μητρόπολης Κισάμου. Σκοτώθηκε σε μάχη κατά των Γερμανών.

– Αντώνιος Λουδάκης, ιερέας στο χωριό Καμάρα Κισσάμου. Συνελήφθη βασανίστηκε και εκτελέστηκε τον Μάιο του 1941.

– Κωνσταντίνος Μαρκάκης, ιερέας στην Μητρόπολη Ρεθύμνης. Πέθανε τον Μάιο του 1941 από τα βασανιστήρια στα οποία τον υπέβαλαν οι Γερμανοί.

– Οι μοναχοί Καλλίνικος Παπαθανασάκης, Γεννάδιος Συλλιγνάκης και Ευμένιος Σταματάκης της Μονής Τοπλού. Εκτελέστηκαν τον Αύγουστο του 1944.

– Λεωνίδας Πνευματικάκης, ιερέας του χωριού Κρεββατάς Βιάνου. Εκτελέστη στις 14 Σεπτεμβρίου του 1943 μαζί με άλλους 22 ενορίτες του.

– Γρηγόριος Προγούλης, ιερέας του χωριού Πλατανιά της Μητρόπολης Κυδωνίας. Πήρε μέρος στη μάχη της Κρήτης ως επικεφαλής ομάδας. Συνελήφθη από τους Γερμανούς και εκτελέστηκε μπροστά στους γονείς και τα αδέλφια του τον Μάιο του 1941.

– Μιχαήλ Σηφάκης, εφημέριος της Αγίας Βαρβάρας Ηρακλείου. Εκτελέστηκε τον Ιούνιο του 1943.

– Γεώργιος Σηφάκης, ιερέας και δάσκαλος στο Μονοφάτσι Ηρακλείου. Συνελήφθη μαζί με τον γιο του και άλλους 51 ενορίτες. Εκτελέστηκαν, με την κατηγορία ότι συνεργαζόταν με αντάρτες, τον Ιούνιο του 1941.

– Κύριλλος Συναδάκης, ιερέας στη Μονή του Αγίου Αντωνίου Άρβης. Εκτελέστηκε τον Σεπτέμβριο του 1943.

– Αλέξανδρος Τοράκης. Πέθανε τον Μάρτιο του 1944 από τα βασανιστήρια.

– Δωρόθεος Τσαγκαράκης, μοναχός της μονής Βιδιανής Λασιθείου. Συμμετείχε ενεργά στην Εθνική Αντίσταση. Είχε στην κατοχή του ραδιόφωνο και μετέδιδε καθημερινά δελτίο ειδήσεων. Συνελήφθη και εκτελέστηκε στην Αγυιά τον Οκτώβριο του 1943.